

De in Belfast geboren dirigent **Kenneth Montgomery** begon zijn loopbaan bij de Glyndebourne Festival Opera en de English National Opera. Hij werd muzikaal leider van de Bournemouth Sinfonietta en nam de muzikale leiding op zich van de Glyndebourne Touring Company. Al in 1970 maakte hij zijn debuut bij de Nederlandse Opera in de Leppard-versie van Cavalli's *L'Ormino*. Later keerde hij er vaak terug, onder meer in producties van Ravel's *L'Heure espagnole* (1988-'89) en *Hänsel und Gretel* (1989-'90).

Montgomery is ook actief in operahuizen in het buitenland, zoals Santa Fe, de Opéra de Paris, de Muntchouwburg, Vancouver en San Diego. Hij was ruim tien jaar chef-dirigent van het Radio Symfonie Orkest en leidde vanaf 1980 tevens het Groot Omroepkoor. Met beide ensembles voerde hij niet alleen de grote opera's en koorwerken uit het ijzeren repertoire uit, maar ook talrijke minder bekende werken zoals *Saul og David* van Nielsen de Derde Symfonie van Glière. Daarnaast besteedde hij veel aandacht aan hedendaagse Nederlandse muziek.

Het **Radio Symfonie Orkest** bestrijkt een zeer breed repertoire van veelal minder bekende symfonische werken, via opera, oratoria tot ballet. Het orkest is, in binnen- en buitenland, een veelgevraagd ensemble en is vooral bekend om zijn concertante opera-uitvoeringen. In dit verband wordt vaak samengewerkt met het Groot Omroepkoor. Behalve de jaarlijkse concerten in het kader van het Holland Festival geeft het orkest ook uitvoeringen op buitenlandse festivals. Vaste gastdirigenten bij het Radio Symfonie Orkest zijn onder meer Henry Lewis, Jean Fournet, Serge Baudo,

Bernhard Klee, Rudolf Barshai en Kenneth Montgomery.

Het **Groot Omroepkoor** van het NOB werd vrijwel gelijktijdig met de radio-orkesten direct na de Tweede Wereldoorlog opgericht. Met zijn 79 vocalisten is het een van de grootste professionele koren van Europa. Evenals de orkesten van het NOB staat het Groot Omroepkoor allereerst ten dienste van de Nederlandse omroepen, die voor de uitvoering van hun muziekprogramma's – van barok tot avant-garde – kunnen beschikken over het koor, in verschillende formaties. Veel koorleden verlenen bovendien solistische medewerking aan concerten. Het Groot Omroepkoor werkt regelmatig samen met orkesten als het Koninklijk Concertgebouworkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Chef-dirigent is Robin Gritton.

Colofon

Dit is een uitgave van het Holland Festival
Kleine-Gartmanplantsoen 21
1017 RP Amsterdam
telefoon 020.627 65 66
telefax 020.620 34 59

de Volkskrant

holland festival

Radio Symfonie Orkest

Groot Omroepkoor

Koordinator: Robin Gritton

Muzikale leiding: Kenneth Montgomery

Miranda van Kralingen, sopraan

Romain Bischoff, bariton

Nederlands Koper Quintet

17 juni 1993, 20.15 uur

Beurs van Berlage, Amsterdam
Wang Zaal

Het concert is om circa 22.05 uur afgelopen
en wordt rechtstreeks uitgezonden op Radio 4.

Coproduktie Holland Festival, Radio 4

Deze produktie komt tot stand met steun van
het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele
Omroepproducties.

Michael Torke

Copper (1988) voor koperkwintet en
orkest
(Nederlandse première)

Morton Feldman

Coptic Light (1985)

pauze

Henryk Górecki

Tweede Symfonie (*Copernicus*, 1972)
voor sopraan, bariton, gemengd koor en
groot orkest (Nederlandse première)

Marcatissimo – con massima passione
– con massima espressione – con
grande tensione – ma ben tenuto

LENTO, sostenuto-contemplativo

Michael Torke – Copper

De Amerikaanse componist Michael Torke (1961) is de afgelopen jaren op de voorgrond getreden met een reeks werken voor orkest en kamermuziekensembles die een bijzondere vermenging vertonen van elementen uit jazz, rock en traditionele klassieke (moderne) muziek. Torke componeerde *Copper*, voor blaaskwintet en orkest, in 1988. De componist zegt over het stuk: 'Belangrijke rol in *Copper* speelt de dynamiek tussen de solo-koperblazers, die zich vóór het orkest bevinden, en het koper van het orkest, niet alleen in de manier waarop ze de confrontatie aangaan, maar ook in de wijze waarop ze elkaar ondersteunen.'

Henryk Górecki – Tweede Symfonie

Górecki (1933) schreef de Tweede Symfonie in 1972 in opdracht van de Kosciuszko Foundation in New York, ter gelegenheid van de vijfhonderdste geboortedag van Nicolaus Copernicus (1473-1543). Hieronder een fragment uit de programmatie die Górecki-kenner Adrian Thomas schreef in de Holland Festival Almanak. In dit boek vindt u tevens een uitgebreid portret van de componist.

Wat in de eerste sectie naar voren komt is een orkestraal betoog met zeven afzonderlijke ideeën, dat op rondo-achtige wijze door de ffff-openingssectie wordt gedomineerd. Maar de refreinen en episoden hebben tegelijkertijd een doorwerking-achtig karakter, waardoor grote spanning wordt opgebouwd. En die wordt nog verhevigd door de onverwachte inzet van het koor op het moment dat het rondo-gegeven voor het laatst klinkt. De inzet

van het koor, dat de lof zingt van de hemel in een overigens zuiver instrumentaal deel, is zo doelbewust zwaarwichtig, dat het tweede deel (dat zonder onderbreking volgt) de agressieve opschudding die Górecki heeft veroorzaakt wel móet oplossen en overstijgen. Górecki lost dit op door een vermenschelijking van de overweldigende pracht van het openingsdeel. Een solo-bariton, de belichaming van het menselijk ras, worstelt traag en pijnlijk om het werk van God te begrijpen, gesteund door de intervallen van de pentatonische akkoorden op des. Als hij triomferend opstijgt naar God, wordt zijn rol moeiteloos overgenomen door de solopraan. Haar stijgende toonladders, voornamelijk ondersteund door een aangehouden As-groot-akkoord in de strijkers, en haar etherische hoge register zijn duidelijke voorboden van Górecki's Derde Symfonie.

Górecki maakt in zijn Tweede Symfonie gebruik van in het Latijn gezongen teksten uit de bijbel en uit Copernicus' *De revolutionibus orbium coelestium*, boek I.

Psalm 146
God
Die den hemel en de aarde heeft gemaakt
Die de groote lichten heeft gemaakt

Psalm 136
De zon tot heerschappij op den dag
De maan en de sterren tot heerschappij in den nacht
God

Copernicus
Wat is mooier dan de hemel, die immers al het moois omvat?

Morton Feldman – Coptic Light

Morton Feldman (1926-1987) hoort samen met John Cage, Christian Wolff en Earle Brown tot de groep componisten die de Amerikaanse muziek na de Tweede Wereldoorlog radicaal nieuwe impulsen heeft gegeven. Met zijn grafisch genoteerde cello-compositie *Projection 1* zette Feldman in 1950 de eerste schreden op het gebied van de toevalsmuziek, een manier van muzikaal denken die in de tweede helft van de jaren vijftig ook naar Europa overwaarde. Uit onvrede met de klinkende resultaten schakelde hij later weer over op de traditionele notatie van toonhoogte, tijdsduur, ritme en dynamiek. *Coptic Light* (1985) is Feldmans laatste orkestwerk, zacht, grillig en ongrijpbaar, zoals al zijn late muziek. Voor het karakter van het stuk heeft Feldman verwezen naar een opmerking van de componist Sibelius die stelde dat een piano en een orkest vooral van elkaar verschillen omdat een orkest geen pedaal heeft. 'Het bracht me op het idee de werking van het pedaal in het orkest te verklanken. Het gevolg is een spel met schaduwen, een "chiaroscuro" met voortdurende nuanceverschillen.'

Biografieën

De sopraan **Miranda van Kralingen** maakte tijdens een meesterkursus van Elisabeth Schwarzkopf in september 1987 in het Amsterdamse Concertgebouw indruk met haar interpretatie van Strauss' *Vier letzte Lieder* en werd gekozen voor het (rechtstreeks op radio en televisie uitgezonden) slotconcert. Met de Maes & Lunau Prijs volgde de definitieve doorbraak die onder meer leidde tot een optreden

in een productie van De Nederlandse Opera van *Madama Butterfly* (Kate Pinkerton). Daarna maakte ze in Duitsland haar debuut als Gravin in *Le nozze di Figaro* en begin 1991 debuteerde ze bij Opera Forum als Eerste Dame in *Die Zauberflöte*. Miranda van Kralingen is ook actief op het concertpodium en heeft grote belangstelling voor het liedrepertoire.

De Belgische bariton **Romain Bischoff** studeerde zang aan het Koninklijk Conservatorium van Luik en koor- en orkestdirectie in Parijs en volgde lessen bij Marianne Dieleman en Wout Oosterkamp. Hij is zeer actief op het concert- en operapodium. In Frankrijk werkte hij mee aan uitvoeringen van Charpentier's *David et Jonathan*, terwijl hij in Nederland te horen was tijdens VARA-Matineeën onder leiding van dirigenten als Henry Lewis, David Porcelijn en Reinbert de Leeuw. Hij gaf verder concerten met Sinfonia Amsterdam (composities van Mischa Mengelberg), maakte een tournee door Nederland met Madrigal Opera Lamento d'Amore en werkte mee aan een filmopname van Mozarts *L'oca del Cairo* voor NOS, ZDF en BRT.

Het **Nederlands Koper Quintet** wordt gevormd door vijf blazers die afkomstig zijn uit twee Nederlandse toporkesten. Peter Masseurs is solotrompettist in het Koninklijk Concertgebouworkest, Ad van Zon bekleedt dezelfde positie in het Rotterdams Philharmonisch Orkest, uit welk ensemble ook solohoornist Martin van de Merwe, solotrombonist George Wiegel en tubaspeler Hendrik-Jan Renes afkomstig zijn. Het Nederlands Koper Quintet heeft in zijn achttienjarig bestaan een zeer breed repertoire opgebouwd dat reikt van renaissance- tot hedendaagse muziek.